

Булінг в шкільному середовищі

Підготувала практичний психолог Антонюк В.М.

«Несправедливість досягається двома способами: або насильством, або обманом»

Марк Тулій Цицерон

Булінг (від англ. bully - задирака, хуліган; bullying – залякування, знущання) – тривалий процес свідомого жорстокого ставлення, агресивної поведінки з метою заподіяння шкоди, викликання страху, тривоги, створення негативного середовища для людини.

Шкільний булінг – це усвідомлюване, цілеспрямоване, систематичне насильство кількох учасників навчально-виховного процесу щодо іншого, мета якого – це приниження гідності людини та встановлення контролю над нею.

ОСНОВНІ ПРИЧИНИ БУЛІНГУ

- ✓ Помилкове уявлення про те, що агресивна поведінка допустима;
- ✓ Бажання завоювати авторитет в очах друзів та однолітків, стати популярним;
- ✓ Бажання привернути увагу дорослих;
- ✓ Компенсація за особистісні невдачі;
- ✓ Нудьга;
- ✓ Заздрість, злість, жорстокість, підлість;
- ✓ Тиск та жорстоке поводження батьків.

Форми булінгу:

ФіЗИЧНИЙ – фізичне залякування, тобто активні дії, спрямовані на заподіяння фізичного болю або тілесних ушкоджень (штовхання, стусани, умисні удари, підніжки, побиття, ляпаси тощо...)

Психологічний булінг - насильство, пов'язане з дією на психіку, що завдає психологічну травму, шляхом словесних образ або погроз, переслідування, залякування. Це обзивання жертви, поширення неправдивих чуток, образливі жести, використання агресивної мови тіла і інтонації голосу.

Економічний булінг - крадіжки, пошкодження одягу та будь-яких інших речей жертви, вимагання грошей, цінностей, відбирання їжі, будь-якого майна жертви тощо.

Сексуальний булінг — зйомки у роздягальні, сексуальні домагання.

Кібербулінг (електронний булінг) - активні дії, спрямовані на завдання психологічної травми шляхом приниження за допомогою мобільних телефонів, мережі Інтернет, інших електронних пристроїв (знімання на відео бійок чи інших принижень, цькування через соціальні мережі а саме: обзивання, залякування, погрози, поширення неправдивих чуток).

Соціальна структура булінгу

Переслідувач
(булер)

Спостерігачі

Жертва

Булер (агресор) - це особа, яка:

- зазвичай фізично сильніша за інших;
- Виділяється зовнішністю, манерою поведінки, одягом;
- Відчуває сильну потребу панувати і підпорядковувати собі інших;
- Імпульсивна;
- Позбавлена співчуття до жертви;
- Часто зухвала та агресивна по відношенню до дорослих (зокрема батьків і вчителів)

Жертва — це особа яка:

- ❖ Не може себе захистити, фізично слабша за своїх однолітків;
- ❖ Полохлива, замкнута, вразлива, сором'язлива, має низьку самооцінку;
- ❖ схильна до депресії, частіше за інших однолітків;
- ❖ часто має фізичні вади (носить окуляри, погано чує, має порушення в опорно-руховому апараті);
- ❖ Має зовнішні особливості (руде волосся, веснянки, повні або надто худі, незвична форма голови, відстовбурчені вуха);
- ❖ Має недостатньо розвинені соціальні навички (проблеми у спілкуванні)

Спостерігачі - це діти з кола кривдника, однокласники, випадкові учні, які не беруть участі в булінгу і вважають що це не їхня справа, тобто виявляють байдуже ставлення до ситуації.

ЯК ДІЯТИ ДИТИНІ - ЖЕРТВІ БУЛІНГУ

(поради)

- ✓ **НЕ ЗАМОВЧУВАТИ СИТУАЦІЮ** (розповісти батькам, вчителям, адміністрації навчального закладу або комусь з дорослих)
- ✓ **ОСОБИСТО ПРОТИСТОЯТИ БУЛЕРУ** (по можливості не піддаватися на провокації, не зважати на образи, так як відсутність відповідної реакції жертви призведе до того, що вона стане нецікавою булеру)
- ✓ **ЗАТЕЛЕФОНУВАТИ НА НАЦІОНАЛЬНУ ДИТЯЧУ «ГАРЯЧУ ЛІНІЮ» 0 800 500 225 772 (БЕЗКОШТОВНО)**
- ✓ **ЗАТЕЛЕФОНУВАТИ ДО ПОЛІЦІЇ 102 (розповісти про ситуацію)**
- ✓ **ЗАТЕЛЕФОНУВАТИ ДО КОНТАКТ-ЦЕНТРУ БЕЗОПЛАТНОЇ ПРАВОВОЇ ДОПОМОГИ 0 800 213 103 (БЕЗКОШТОВНО)**

ЯК ДІЯТИ БАТЬКАМ ДИТИНИ - ЖЕРТВИ БУЛІНГУ

(поради)

- ✓ **НАВЧИТИ ДИТИНУ НЕАГРЕСИВНО ПРОТИСТОЯТИ БУЛІНГУ** (уникати кривдника, не реагувати на нього, переключитися на спілкування з друзями, не залишаючись на самоті, поводитися впевнено)
- ✓ **ПОВІДОМИТИ ПРО ФАКТ БУЛІНГУ ВЧИТЕЛЯ ДИТИНИ, АДМІНІСТРАЦІЮ ШКОЛИ**
- ✓ **ПОСПІЛКУВАТИСЯ З БАТЬКАМИ БУЛЕРА З МЕТОЮ ВПЛИВУ НА ЙОГО НЕГАТИВНУ ПОВЕДІНКУ**
- ✓ **ЗАЛУЧИТИ ДИТИНУ ДО ПОЗАШКІЛЬНИХ ЗАНЯТЬ З МЕТОЮ РОЗШИРЕННЯ КОЛА ЇЇ СПІЛКУВАННЯ**
- ✓ **ЯКЩО «МИРНІ» МЕТОДИ НЕ ДОПОМАГАЮТЬ, ОБОВ'ЯЗКОВО ЗВЕРНУТИСЯ ДО КОМПЕТЕНТНИХ ОРГАНІВ** (поліції, прокуратури, служби у справах дітей тощо)

ЯК ДІЯТИ БАТЬКАМ ДИТИНИ - БУЛЕРА

(поради)

- ✓ **ПОСПІЛКУВАТИСЯ З ДИТИНОЮ** (з метою з'ясування причин такої поведінки, шляхів вирішення проблеми)
- ✓ **ПОСТАВИТИСЯ ДО БУЛІНГУ СЕРІОЗНО** (не сприймати його як тимчасове явище в поведінці дитини)
- ✓ **ПРИЙТИ З ДИТИНОЮ НА ПРИЙОМ ДО ПСИХОЛОГА** (фахівець допоможе розібратися у психологічних аспектах булінгу)
- ✓ **НЕ ДОПУСКАТИ ОБРАЗ ДИТИНИ ВДОМА** (часто діти, які зазнають насильства вдома, самі в школі стають кривдниками)
- ✓ **ПОСТІЙНО АКЦЕНТУВАТИ ДИТИНІ НА НЕОБХІДНОСТІ СПІВЧУВАТИ, СПІВПЕРЕЖИВАТИ, РОБИТИ ДОБРО**

ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ ЗА ВЧИНЕННЯ БУЛІНГУ

За вчинення булінгу (в залежності від самого діяння, його наслідків, віку булера) можуть наставати різні види відповідальності:

- матеріальну та моральну шкоду за діяння, вчинене дитиною у віці до 14 років, несуть батьки, які відшкодовують матеріальні збитки, завдані жертві діями булера, а також доведену у встановленому законом порядку моральну шкоду;
- до учня можуть також бути застосовані заходи педагогічного впливу, передбачені статутами відповідних навчальних закладів;
- якщо діяння підпадає під ознаки адміністративного правопорушення або злочину, то за його вчинення настає адміністративна та кримінальна відповідальність відповідно. Причому до таких видів відповідальності у різних випадках можуть притягуватися як діти, так і їх батьки.

АДМІНІСТРАТИВНА ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ

(передбачена Кодексом України про адміністративні правопорушення стаття 173-4)

- Вчинення булінгу неповнолітньої чи малолітньої особи буде каратися штрафом від 850 до 1700 грн або громадськими роботами від 20 до 40 годин.
- Знущання, вчинені повторно упродовж року або групою осіб каратимуться штрафом у розмірі від 1700 до 3400 грн або громадськими роботами на строк від 40 до 60 годин.
- У разі цькування малолітніми дітьми- кривдниками і неповнолітніми (від 14 до 16 років), відповідатимуть їхні батьки або особи, що їх заміняють.
- До них застосовуватимуть покарання у вигляді штрафу від 850 до 1700 грн або громадські роботи на строк від 20 до 40 годин.

Кримінальна відповідальність

Кримінальна відповідальність, за загальним правилом настає з 16 років, але за окремі види злочинів, особу може бути притягнуто до кримінальної відповідальності і з 14 років (наприклад умисне тяжке або середньої тяжкості тілесне ушкодження (ст. 121-122 ККУ), крадіжку (ст. 185 ККУ), грабіж (ст.186 ККУ), розбій (ст.187 ККУ), хуліганство (ст.296 ККУ)).

ПРИТЧА ПРО ЖОРСТОКІСТЬ

В одному з монастирів Шаоліню майстер навчав учня. І якийсь учень поставив майстру запитання: «Учителю, а як довідатися, наскільки я жорстокий?».

«Щоразу, коли ти завдаватимеш удару своєму ворогу, уяви себе на його місці і відчуй його біль. І якщо один раз ти не відчуєш болю — знай, жорстокість поглинула тебе».

Будьмо толерантними один до одного, до самих себе.

ПАМ'ЯТАЙТЕ!

«Спробуйте бути хоч трохи добрішими – і ви побачите, що будете не в змозі зробити поганим вчинок»

Конфуцій

